

LBRIS

We know
books

Sean Hepburn Ferrer & Wendy Holden

E TIMPUL PENTRU ELEGANȚĂ
ADEVĂRATA

AUDREY

SINGURA BIOGRAFIE AUTORIZATĂ

traducere din limba engleză de
INES HRISTEA

Creat cu pasiune și savoir-faire. Un volum Baroque Books & Arts®.

NOTA AUTORULUI

Deschiderile capitolelor sunt scrise în stilul unui scenariu de film, ca să trezească la viață evenimente ce s-au dovedit esențiale pentru evoluția, caracterul și alegerile lui Audrey. Pe alocuri, dialogurile bazate pe amintiri, mărturii, scrisori și interviuri au fost recompuse, în scop narativ. Pe cât a fost posibil, am recreat aceste momente cu acuratețe.

1

Faptul că am cunoscut ce înseamnă foamea, că m-am temut pentru viața mea, și bombele – toate astea m-au făcut să apreciez siguranța și libertatea. Astfel, experiențele negative au devenit ceva pozitiv în viața mea. – A.H.

EXT. BAIDOA, SOMALIA, septembrie 1992

Sub un soare necruțător, femei și copii cu ochii larg deschiși se înghesuie la umbra unui copac de acacia, alungând leneș muștele în timp ce își așteaptă următoarea masă. Prăbușiți pe pământul crăpat, de culoarea teracotei, par niște siluete fantomatice dintr-un tablou biblic.

O femeie înaltă și suplă, în jur de șaiszeci de ani, îmbrăcată într-un tricou polo și pantaloni, coboară dintr-un vehicul cu tracțiune integrală, lovit și uzat, păzit de gărzii de corp somaleze înarmate. Aceștia poartă puști AK-47 și mestecă frunze verzi de khat, care le pătează dinții.

După ce le mulțumește cu o înclinare a capului neașteptaților ei apărători, AUDREY HEPBURN e condusă în acea stranie poiană de ofițeri UNICEF, care o ghidează spre mulțimea de oameni.

LIBRIS | www.libris.ro

AUDREY e însoțită de partenerul ei, ROB WOLDERS, și de câțiva jurnaliști, care coboară înțepeniți din mașini asemănătoare.

Strângând din dinți, AUDREY privește uimită în jurul său, în vreme ce mirosul de trupuri murdare, de excremente și boală invadează aerul sufocant și plin de praf, care o înecă.

Croindu-și drum cu grijă printre cei prea vlăguiți ca să se mai poată adăposti de soarele amiezii, AUDREY se uită spre bebelușii scheletici abia ținuți în brațe de mamele epuizate. Sunt foarte puțini copii acolo.

AUDREY (surzându-le mamelor): Cât au călătorit oamenii ăștia ca să ajungă aici?

OFIȚERUL (apărându-și fața de muște): Vreme de mai multe zile, cu foarte puțină mâncare și apă. Poate chiar săptămâni. Când ajung aici, majoritatea sunt muribunzi.

AUDREY: Mi se pare c-au așteptat până-n ultima secundă ca să ceară ajutor! De ce?

OFIȚERUL: De rușine... fiindcă nu sunt capabili să-și poarte singuri de grijă.

AUDREY suspină, în vreme ce ofițerul o conduce mai departe.

OFIȚERUL: Să vă arăt centrul de hrană.

Văzând o ASISTENTĂ epuizată care încearcă să-l convingă pe un băiețel gol pușcă să deschidă gura și să ia ceea ce pare a fi un porridge, totul sub privirile mamei sale, AUDREY se îndreaptă spre ei și întinde brațele.

AUDREY: Îmi dați voie?

ASISTENTA ridică privirea și o recunoaște imediat.

ASISTENTA: Miss Hepburn!... Firește...

AUDREY ia în brațe copilul și alungă cu grijă muștele care stau ciorchine în jurul gurii lui, apoi încearcă să-i strecoare limba între buzele neclintite.

AUDREY: Vai, Doamne... e ca un fulg! E atât de fragil.
(miroase limba)
UNIMIX?

ASISTENTA: Da, și la gust e mai bun decât miroase. Copiii mai mari primesc biscuiți cu proteine, iar adulții, orez și fasole.

Uitându-se în ochii copilului, care nu văd nimic, în timp ce capul îi atârnă într-o parte, AUDREY începe să-l legene ușor, îngânând un cântec.

AUDREY: O să supraviețuiască?

ASISTENTA clatină scurt din cap. AUDREY ridică privirea. Ochii îi sunt plini de lacrimi.

AUDREY: Cum îi spun mamei că-mi pare foarte rău?

ASISTENTA (către mama băiețelului, care rămâne la fel de lipsită de expresie): Waan ka xumahay.

AUDREY se uită disperată la alți copii, la fel de malnutriți, care zac întinși în praf, cu ochii adânciți în orbite.

AUDREY: Și ceilalți?

ASISTENTA: Depinde cât de repede reușim să-i rehidratăm. Mulți nu mai pot fi hrăniți. Chiar și o înghițitură de mâncare le

poate fi fatală. Peste noapte ne-au murit cel puțin zece dintre cei mai mici.

AUDREY întoarce capul, strângând din ochi.

OFIȚERUL: Aici sunt acum aproape 250 000 de persoane, a căror situație e înrăutățită de o invazie de lăcuste și de războiul civil. În Somalia, un copil poate să fie ucis pentru un castron cu orez.

Discuția e întreruptă de sosirea unui camion care abia mai găfăie, scoțând din toba de eșapament gaze înecăcioase.

AUDREY se uită la bărbații care coboară din el și încep să încarce trupuri fără viață, înfășurate în saci vechi de UNIMIX, unele peste altele, asemenea buștenilor doborâți în spatele tufelor de spinii-cămilei. Emană un miros pătrunzător, iar oamenii își acoperă gura.

Țintuind cu privirea „pachetele”, unele dintre ele foarte mici și cântărind mai nimic, AUDREY înghite, ca să scape de nodul din gât.

AUDREY: Cum se poate una ca asta?!

OFIȚERUL: Nu există un răspuns simplu. Tot ce putem să facem este să continuăm să alinăm suferințele. Câte unei persoane, pe rând.

Urmată de OFIȚER, de ASISTENTĂ și de ROB, AUDREY pornește încet, continuându-și drumul prin tabără.

AUDREY: Nu mă așteptam la tăcerea asta asurzitoare. Pe care nu o voi uita niciodată.

OFIȚERUL: Sunt prea slăbiți și prea traumatizați ca să vorbească, mai ales copiii.

AUDREY se uită la voluntarii care măsoară brațele copiilor, încercând să-i identifice pe cei mai sever malnutriți.

FLASHBACK:

INT. UN SUBSOL LUMINAT CU LUMÂNĂRI, ARNHEM, OLANDA, 1944

AUDREY adolescentă își cuprinde brațele emaciate cu degetele. Stă întinsă pe salteaua așezată direct pe podea. E slăbită din cauza foamei. Sunetul bombelor ce explodează reverberează de jur împrejur.

Mătușa ei, MIESJE, se târăște până la AUDREY, cu o ceașcă de ceai plină cu apă, și o încurajează să bea.

MIESJE: Umpleți stomacul cu apa asta, draga mea. Nu mai avem mâncare. Tot ce mai putem să facem acum e să bem apă și să dormim.

EXT. ÎNAPOI LA CENTRUL DE HRANĂ:

AUDREY dă peste corpul făcut ghem al unui băiat care zace pe o bucată de pânză de sac. Coastele și soldurile i se văd prin piele și respiră cu greutate. AUDREY se lasă pe vine lângă el, îi mângâie obrazul cu tandrețe, cu partea exterioară a unui deget, apoi își așază mâna peste a lui.

AUDREY (clătinând din cap): În copilărie am avut astm. Știu cât de înfricoșător e să nu poți să respiri normal. Aș vrea să pot să-l ajut.

În timp ce AUDREY se uită la el, băiețelul se rostogolește pe o parte, cuprins de un fior, și își dă suflul.

AUDREY (ridicându-se încet, vizibil copleșită): E de neîndurat,

OFITERUL (făcând un pas înainte): Da, dar rezistăm ajutându-l pe următorul.

AUDREY (punându-i o mână pe braț): Slavă Domnului că în lume există încă mulți oameni buni. Ce realizați dumneavoastră aici mă face să mă simt teribil de inutilă, lipsită de valoare...

Cuvintele i se îneacă în lacrimi. AUDREY se îndepărtează puțin, ca să-și revină.

AUDREY (către ROB): Nu cred... că pot să îndur...

ASISTENTA (arătând către cort): Vreți să stați puțin? Acolo?

Cu o mână apăsată pe burtă, AUDREY, împleticindu-se pe picioare, se îndepărtează și iese din cadru.

AUDREY (din interior): Vai, Robby, nu cred că îmi voi reveni vreodată după călătoria asta...

*

În Somalia, despre care, mai târziu, a spus că „nu există loc mai groaznic pe pământ”, mama n-a mai putut să joace niciun rol. Actrița câștigătoare a Premiului Oscar, cu o imaginație de neegalat, nu și-a mai putut ambala reacțiile în această ultimă călătorie. Ca s-o cunoști realmente pe Audrey Hepburn e nevoie să trăiești experiența trăită de ea în acei ani, despre care nimeni nu și-a imaginat că erau anii amurgului, pentru ea. Aceasta este cheia care-i deschide sufletul.

Din multe puncte de vedere, foamea fizică și emoțională care a bântuit-o după copilăria de sub ocupația nazistă au fost elementele care au modelat-o – și care vor

modela și această carte. La declanșarea celui de-Al Doilea Război Mondial, mama mea, născută în Belgia, era la școală în Kent, în Anglia. Considerând că țara natală a familiei, Olanda neutră, era mai sigură, baroana, mama ei, a îmbarcat-o într-unul dintre ultimele avioane de cursă care au mai decolat spre Amsterdam.

Șase luni mai târziu, când naziștii au invadat și acel teritoriu și, ca să-și hrănească trupele, aproape că au ucis localnicii prin înfometare, mama mea, o adolescentă la acel moment, a văzut moartea cu ochii. „În Arnhem am trăit doar cu o fiertură foarte diluată și cu făină făcută din bulbi de lalele”, povestea ea. „Ne era frig și foame. Stăteam într-un subsol, adăpostiți de bombardamentele Aliaților din ceea ce a fost, până la urmă, o bătălie teribilă între bine și rău.”

La eliberare, în mai 1945, cu puțin timp înainte să împlinească șaisprezece ani, mama era într-o stare fizică deplorabilă, din cauza malnutriției și a icterului, încât doctorii i-au spus că mai avea doar câteva săptămâni de trăit. „Îmi era așa de foame! Zăceam în pat și reciteam iar și iar aceleași cărți sau pur și simplu dormeam. Eram prea vlăguită ca să mai pot merge să caut de mâncare pentru restul familiei, așa cum făceam la început”, povestea ea. Sistemul imunitar i-a fost afectat pe viață, dar, de-a lungul anilor, și-a menținut nivelul de energie trăind și mâncând sănătos.

Ceva foarte tipic pentru ea: patruzeci de ani mai târziu, un văr care lucra în diplomatie i-a propus să apară pe scena unui concert organizat de UNICEF în Macao, China, în scopul strângerii de fonduri, iar mama, care începuse deja să se retragă din lumina reflectoarelor, a acceptat imediat. Toată viața ei a participat la sute de evenimente caritabile și adesea și-a donat onorariul organizațiilor care se îngrijeau de veterani și de victimele foametei și războaielor.

După concert, văzând cât de firesc vorbea Audrey despre situația nefericită a copiilor, Jim Grant, directorul executiv al UNICEF din acea perioadă, și-a dat seama de potențialul ei de a aduce în lumină problemele celor mai amărâți copii. Când a întrebat-o dacă ar vrea să devină ambasador, Audrey nu a ezitat, numind acest rol „o onoare și un privilegiu”. Și a mărturisit că era o mare bucurie că, în sfârșit, poate să facă ceva ca să ajute. Cum fratele meu și cu mine plecaserăm deja de-acasă, Audrey a primit cu brațele deschise această nouă provocare. „V-am purtat de grijă ție și lui Luca atâția ani”, mi-a zis ea. „Acum a venit vremea să le port de grijă și copiilor lumii.”

Mama a crescut într-o familie nobilă, cu o lungă istorie în privința faptelor bune, astfel că, din punct de vedere conceptual și spiritual, ea a avut contact cu munca umanitară încă din copilărie. Sentimentul profund al obligației – *noblesse oblige* – a fost o filozofie a familiei, transmisă din generație în generație, începând încă de la strămoșii noștri olandezi. „În toată copilăria mea, fiecare membru al familiei a făcut ceva ca să-i ajute pe alții”, povestea mama. Moștenirea aceasta a fost revelată mai ales de implicarea familiei în Rezistența din cel de-Al Doilea Război Mondial, când toți au ajutat la strângerea de fonduri pentru cei care nu mai aveau nimic. Apoi au adăpostit un pilot britanic, iar mama transmitea mesajele dintre el și camarazii săi.

Nu doar că mama a îmbrățișat cu tot sufletul acest crez etic al familiei, dar a ajuns să împingă lucrurile la extrem – într-un fel care, cinci decenii mai târziu, a condus-o tocmai până în Africa răvășită de război. Ceea ce a inspirat-o în mod deosebit a fost faptul că, în adolescență, ea însăși primise ajutor din partea unei asociații de caritate. „După Eliberare, am fost unul dintre norocoșii care au primit mâncare și medicamente aduse în țară de UNRRA și de Crucea Roșie”, povestea ea, mereu având grijă să adauge

„deși, sub nicio formă, situația mea nu se putea compara cu aceea a copiilor din Africa.”

Motivată de această copleșitoare obligație morală de a-și folosi celebritatea pentru a face bine, mama a fost prima vedetă care a ridicat stindardul UNICEF-ului, mergând în zonele de conflict și în regiunile afectate de foamete și de războaie civile. Și-a asumat ceea ce a considerat a fi cel mai important rol din întreaga sa existență – conștiință că prețul pe care îl va plăti va fi mare. „Întotdeauna am avut sentimente extrem de profunde în legătură cu copiii și cu suferința lor”, a recunoscut ea. „Am stat în fața televizorului de atât de multe ori și am văzut fotografii și am fost devastată de articolele din presă... m-am umplut până la refuz de sentimentul... că nu putem să facem nimic.” Apoi a adăugat că era în stare să meargă până la capătul lumii doar ca să-i ajute pe copii.

În cei cinci ani în care a fost cel mai vizibil Ambasador al Bunăvoinței din partea acestei organizații, mama a călătorit într-unele dintre cele mai amărâte și mai periculoase locuri de pe pământ, inclusiv în Etiopia, Bangladesh și Sudan. Dar nimic nu a pregătit-o pentru scenele de suferință și de sărăcie care au așteptat-o în cea ultimă misiune – cea din Somalia.

După ce petrecuse mai multe zilele extrem de solicitante cutreierând prin acea țară complet distrusă – în ciuda riscurilor enorme ce existau la tot pasul –, mama cunoscuse deja ororile din orașe răvășite de război precum Mogadishu sau Kismayo. Dar imaginea celor mai mici și mai plângându-se ca lumânarea”, imaginea cu care s-a întâlnit în Baidoa, i-a dat noi coșmaruri, care i-au răpit somnul. Numai în câteva zile, femeia de șaizeci și trei de ani, a cărei viață fusese o piesă de teatru în trei acte – suferința, războiul și triumful –, a slăbit enorm. Niciodată n-am să uit impactul pe care l-a avut acea vizită asupra unui om care știa ce înseamnă să dai piept cu moartea.